

Силабус навчальної дисципліни ЕКОНОМІКА ПРАЦІ І СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ

підготовки бакалавра

(назва освітнього ступеня)

спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

(назва спеціальності)

освітньо-професійної програми
«Підприємницька діяльність»

(назва освітньої програми)

Статус дисципліни	варіативна
Мова навчання	українська
Факультет	Економічний
Кафедра	Фінансів, економіки та підприємництва
Контакти кафедри	Висотний корпус, к. В-1007, тел. 073 183 14 31, електронна адреса e.and.p@pgasa.dp.ua
Викладачі-розробники	Стенічева Інна Борисівна, доктор філософії з економіки
Контакти викладачів	stenicheva.inna@pdaba.dp.ua тел. 0663963000
Розклад занять	розклад занять на сайті академії https://pgasa.dp.ua/timetable/WSIGMA/EK/K4/ROZKLAD.HTML
Консультації	Сторінка кафедри на сайті https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2022/10/Graf.pdf

Анотація навчальної дисципліни

Вивчення дисципліни дозволяє систематизувати фахові знання та навички, отримані на попередніх курсах, для прикладного практичного застосування у роботі економіста-аналітика. Дисципліна спрямована на комплексне практичне опанування методик та інструментів щодо визначення передумови та пошуку способів вирішення соціально-економічних проблем на ринку праці; оволодіння методами вимірювання затрат робочого часу і нормування праці; ефективної організації матеріального стимулювання праці; застосування методики аналізу і планування трудових показників; регулювання й удосконалення соціально-трудова відносин

	Години	Кредити	Семестр
			VII
лекції	30	3,5	
лабораторні роботи	-		
практичні заняття	14		
Самостійна робота, у т.ч:	61		61
підготовка до аудиторних занять	16		16
підготовка до контрольних заходів	20		20
виконання курсового проєкту або роботи	-		-
виконання індивідуальних завдань	-		-
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	25		25
підготовка до екзамену	-		-

Форма підсумкового контролю			Залік
------------------------------------	--	--	--------------

Мета дисципліни: формування у студентів системи теоретичних і прикладних знань на основі структурно-цілісного усвідомлення та творчо-критичного осмислення сучасних тенденцій розвитку, функціонування та регулювання соціально-трудових відносин у суспільстві, фундаментальних методологічних засад та теоретико-концептуальних основ економіки праці, науково-дослідного апарату та науково-практичних підходів до реалізації людського капіталу та трудового потенціалу на засадах соціального партнерства

Завдання дисципліни: охарактеризувати основні закономірності функціонування ринку праці, що дозволить приймати адекватні управлінські рішення з питань забезпеченості підприємства робочою силою; висвітлити сучасні проблеми ринку праці та соціально-трудових відносин; сформувати практичні навички щодо планування, нормування та організації праці на підприємстві; надати знання з питань оплати праці та механізмів регулювання заробітної плати; з'ясувати механізм зростання продуктивності й ефективності праці; дослідити механізм соціального партнерства.

Пререквізити дисципліни - вивчення даної навчальної дисципліни студент розпочинає, прослухавши такі навчальні дисципліни як «Демографія», «Соціальна економіка», «Праця у бізнес-структурах».

Постреквізити дисципліни – уміння і навички, що здобуваються після закінчення вивчення даної дисципліни необхідні для подальшого опанування таких дисциплін як «Діагностика та оцінка бізнесу», «Формування бізнес-моделей», «Вартісний інжиніринг».

Компетентності:

1. Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємництва, виробничо-господарської і комерційної діяльності підприємств та у біржовій діяльності, а також у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, виробничо-торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

2. Загальні компетентності:

ЗК2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК7. Здатність працювати в команді.

3. Спеціальні компетентності:

СК3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

СК6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

Заплановані результати навчання:

РН2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

РН6. Вміти працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей.

РН11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.

РН16. Знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати його на практиці.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб.	с/р
Змістовий модуль 1. Економіка праці і система соціально-трудових відносин					
Тема 1. Об'єкт, предмет і завдання дисципліни	3	2			1
Тема 2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства	6	2	2		2
Тема 3. Соціально-трудові відносини як система	8	2			6
Тема 4. Соціальне партнерство	7	2	2		3
Тема 5. Ринок праці та його регулювання	7	2			5
Тема 6. Соціально-трудові відносини зайнятості	8	2	2		4
Тема 7. Моніторинг соціально-трудої сфери як інструмент регулювання й удосконалення соціально-трудоих відносин	8	2			6
Тема 8. Організація праці	7	2			5
Тема 9. Нормування праці	6	2	2		2
Тема 10. Продуктивність та ефективність праці	8	2			6
Тема 11. Політика доходів і оплати праці	7	2	2		3
Тема 12. Планування праці	7	2			5
Тема 13. Аналіз, звітність, аудит у сфері праці	7	2	2		3
Тема 14. Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток соціально трудових відносин	9	2	2		5
Тема 15. Глобалізація економіки та її вплив на зайнятість і соціально-трудові відносини	7	2			5
Усього годин	105	30	14		61

2. САМОСТІЙНА РОБОТА

ОПРАЦЮВАННЯ РОЗДІЛІВ ПРОГРАМИ, ЯКІ НЕ ВИКЛАДАЮТЬСЯ НА ЛЕКЦІЯХ:

Назва теми	Посилання на джерела
Соціальне підприємництво	1,3,8,9
Інформаційне, правове та наукове забезпечення державного регулювання зайнятості	1,3,12,17,18,21
Сутність і специфіка людського капіталу	1,3,8,9
Значення теорії людського капіталу для сучасного соціально-економічного розвитку	1,3,8,9, 15,20
Концепція гідної праці	1,3,5,9
Раціоналізація трудових процесів	1,3,10,11,14, 15

3. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Змістовий модуль 1. Економіка праці і система соціально-трудових відносин.

Максимальна оцінка за змістовий модуль – 100 балів.

Оцінка поточного контролю за змістовий модуль складається з:

- присутності студента на лекціях (максимальна кількість – 15 балів. 1 лекція – 1 бал);
  - присутності студента на практичних заняттях (максимальна кількість – 7 балів. 1 практичне заняття – 1 бал);
  - виконання студентом практичного завдання (максимальна кількість балів – 35 балів: 1 виконане практичне завдання в межах одного практичного заняття – 5 балів (за планом – 7 практичних заняття): студент в повному обсязі, якісно та правильно виконав завдання, показав вміння логічно і послідовно викладати матеріал, робити висновки, наводити, де можливо, приклади з наданням фактичного матеріалу - 5 бали; відповідь і висновки до завдання студентом виконані правильно, але стисло і неповно. Завдання виконано без наведення достатньої кількості прикладів і статистичних даних. На додаткові питання викладача студент відповідає не в повному обсязі – 3-4 бали; студент виконав завдання не в повному обсязі і з грубими помилками. Правильні висновки за результатами виконання завдання студент робить не самостійно, а лише з урахуванням наведених викладачем запитань. – 2-1 бал; студент не правильно та/або неякісно виконав завдання і допустив грубі помилки при формулюванні висновків не тільки при самостійному розгляді питання, але і з урахування наведених викладачем запитань. На додаткові питання викладача студент не відповідає або відповідає з грубими помилкам – 0 балів;
  - конспектування розділів програми, які не викладаються на лекціях (максимальна кількість балів 13 балів): надання повного розгорнутого конспекту – 13 балів; якщо у конспекті допущені неprincipпові помилки, відсутня необхідна деталізація, студент одержує 9-12 балів; якщо у конспекті розкрито сутність питання, але допущені неправильні тлумачення, студент одержує 5-8 балів; студент не повністю розкрив сутність питання, у відповіді допущені грубі помилки – 1-4 бали; якщо у відповіді містяться принципові помилки, або повністю відсутня відповідь – 0 балів.
  - відповідь на 2 теоретичні запитання (максимальна кількість 30 балів). За кожен правильну відповідь студент отримує 15 балів.
- Максимальна кількість балів за кожне теоретичне питання – 15 балів:
- Студент повністю розкрив теоретичне питання, показав вміння логічно і послідовно викладати матеріал, робити висновки, наводити, де можливо, приклади з наданням фактичного матеріалу. На додаткові запитання викладача студент відповідає якісно – 14-15 балів;
  - Відповідь і висновки на теоретичне питання студентом виконані правильно, але стисло і неповно. Матеріал викладено без наведення достатньої кількості прикладів і статистичних даних. На додаткові питання викладача студент відповідає не в повному обсязі - 8-13 балів;
  - Студент стисло розкрив суть теоретичного питання, але не в повному обсязі і з грубими помилками. Правильні висновки по теоретичному питанню студент робить не самостійно, а лише з урахуванням наведених викладачем запитань. На додаткові питання викладача студент відповідає з значними помилками - 4-7 балів;
  - Студент не розкрив суті теоретичного питання і допустив грубі помилки при формулюванні висновків не тільки при самостійному розгляді питання, але і з урахування наведених викладачем запитань. На додаткові питання викладача студент не відповідає або відповідає з грубими помилкам - 0-3 балів.

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається як сума балів за видами поточного контролю змістового модуля 1.

4. ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика курсу передбачає відповідальність викладача і студента за якість викладення та опанування навчального матеріалу, прозорість оцінювання, дотримання принципів академічної доброчесності. Середовище на заняттях є дружнім та відкритим до конструктивної критики.

Дотримання академічної доброчесності студентами. Студенти академії мають керуватися у своїй діяльності Кодексом академічної доброчесності ПДАБА ПЛПМ 0812-001:2018, яким встановлено загальні моральні принципи та правила етичної поведінки.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

-самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

-дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

-посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей інших авторів;

-надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Дотримуємося Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у ПДАБА. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо студент має сумніви або непевність, що його дії або бездіяльність можуть порушити Кодекс академічної доброчесності Академії, він може звернутися за консультацією до Комісії з питань академічної доброчесності.

Порядок зарахування пропущених занять відбувається у формі усного опитування (якщо пропущена лекція) та виконання індивідуального розрахункового завдання (якщо пропущене практичне заняття).

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Безпалько О.В., Березянюк Т.В., Бергер А.Д. та ін. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посіб. за заг. ред. О.В. Безпалько. К.: Кафедра, 2020. 310 с. URL: http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/31071/1/LABOR_ECONOMICS_AND_SOCIAL_AND_LABOR_RELATIONS.pdf

2. Безродна С. М. Економіка праці і соціально-трудові відносини: збірник тестів і практичних завдань для студентів економічних спеціальностей. Чернівці: ПДФК «Технодрук», 2017. 70 с. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/34036/1/prohramy_2017_Bezrodna_Ekonomika_pratsi.pdf

3. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудові відносини: підруч. К.: Знання, 2011. 559 с.

4. Економіка праці і соціально-трудові відносини% навчально-наочний посібник для студ. / за наук. ред. д.е.н. А. Г. Бабенка. – Д.: ДДФА, 2011. – 268 с. URL: http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/2264/1/1_Економіка%20праці%20та%20соціально-трудові%20відносини.pdf

5. Економіка праці й соціально-трудові відносини: навч. посіб. За заг. ред. В.П. Мікловда, Н.Ю. Кубиній. Ужгород, 2012. 282 с. – Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/7185/1/навчальний%20посібник%20ЕКОНОМІКА%20ПРАЦІ%20%281%29.pdf>

6. Ляш О.І., Гринкевич С.С. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посіб. К.: Знання, 2010. 476 с.

7. Калина А.В. Економіка праці та соціально-трудоі відносини: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: ДП «Персонал», 2012. 498 с. URL: http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/ekonom_pracy.pdf

8. Кобеля З.І., Тодорюк С.І., Водянка Л.Д., Філіпчук Н.В. Економіка праці та соціально-трудоі відносини: метод. посібник. Чернівці: Рута, 2019. 80 с. URL: <http://econom.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/Ekonomika-pratsi-ta-sotsialno-trudovi-vidnosyny.pdf>

9. Назарова Г.В., Агавердієва Х.Ф., Аграмакова Н.В. та ін. Економіка праці: навч. посіб. Електр. ресурс. За заг. ред. Г.В.Назарової. Харків: ХНЕУ, 2019. 330 с. URL: https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/07/Nazarova.-Ekonomika-pratsi_2019.pdf

Допоміжна

10. Богиня Д.П. Основи економіки праці: навч. посіб. 3-тє вид. К: Знання-Прес 2002. 313 с.

11. Качан Є. П. та ін. Економіка праці та соціально-трудоі відносини: навч.-метод. посіб. Тернопіль: ТДЕУ, 2006. 373 с.

12. Колот А.М. Соціально-трудоі відносини: теорія і практика регулювання: Монографія. К.: КНЕУ, 2003. 230 с.

13. Махсма М.Б. Економіка праці та соціально-трудоі відносини: навч. посіб. К.: Атіка, 2005. 304 с.

14. Прасол В.М. Економіка праці та соціально-трудоі відносини: навч. посіб. - Харків: ХНАМГ, 2007. 264 с.

15. Zhadko Kostyantyn, Viktoriia Ilchenko, Yuliia Holovnia, Inna Stenicheva y Viktoriia Datsenko. Innovative entrepreneurship policy in Ukraine and roadmap strategy. *Cuestiones Politicas*. (Web of Science Group, REDIB, MIAR, Mir@bel, WorldCat, Latindex, HAPI, EBSCO, BASE, Crossref, ibss, Vlex, Latin REV, Academia.edu, Академія Google). 2022, Vol. 40. Num. 74. P. 91 - 115. URL: <https://produccioncientificaluz.org/index.php/cuestiones>

16. Kakhovska O., Lositska T., Kolesnikova K. Economic efficiency of investments into personnel development of enterprises. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Number 3. Volume 4. Riga: Publishing House "Baltija Publishing". P. 115 - 122. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/index.php/issue/article/view/432>

INTERNET-РЕСУРСИ

17. Державна служба статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua>

18. Сайт Міністерства соціальної політики України – <https://www.msp.gov.ua>

19. Законодавство України – <https://zakon.rada.gov.ua>

20. ООН в Україні - <http://www.un.org.ua/ua/oon-v-ukraini>

21. Міжнародна Організація Праці <https://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm>

22. Сайт Державної служби України з питань праці – <https://dsp.gov.ua>

23. Конвенції МОП, які ратифікувала Україна – <http://dpu.gov.ua/Lists/internationalcooperation/DispForm.aspx?ID=9>

Розробник(и) _____ (підпис) (Інна СТЕНІЧЕВА)

Гарант освітньої програми _____ (підпис) (Кіра СПІРІДОНОВА)

Силабус затверджено на засіданні кафедри

Фінансів, економіки та підприємництва

(назва кафедри)

Протокол від «22» серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри _____ (підпис) (Ірина ПОПОВИЧЕНКО)